

2023 Eesti sauna-aasta

Aasta 2023 on välja hõigatud Eesti sauna-aastaks. Sauna-aasta 2023 eestvedajad on Rein Sikk (idee väljahõikaja, Maalehe ajakirjanik), Eesti Maaturism ning kogu Eesti saunakogukond. Tegemist on õhinapõhise ettevõtmisega – igaüks meist saab panustada saunakultuuri esiletoomisesse. Aasta tegevused kujunevad just sellisteks, mida saunasõbrad vabast tahtest teevad.

Sauna-aasta haarab igasuguseid saunu: puuküttega saunad, sh suitsusaunad, elektriküttega saunad, aurusaunad, infrapuna saunad, tünnisaunad, liikuvad saunad, telk-saunad, parv-saunad jms.

Aruteluseminaril 13.juuni 2022 kell 12-16 Hämsaare Puhketalu, Meegomäe küla välja hõigatud **ideid saunasündmusteks ja ettevõtmisteks Vana-Võromaal ja Setomaal:**

Saunade teemal on meie piirkonnas üht-teist juba olemas, mida saab ka järgmisel aastal kasutada ning seekaudu meie piirkonda ja eripärasid rohkem paistma panna.

- meil on elavas kasutuses suitsusaunad ja saunakombestik, mis on UNESCO vaimse pärandi esindusnimistus – see on kindlasti üks omapära, millega me teistest eristume. Täpsemat infot ja toimunut/toimuvat saab vaadata www.savvusann.ee lehelt, kindlasti tuleks mõned suitsusaunaga seotud sündmused korraldada.
- visitvoru.ee lehel on suitsusaunade broneerimise veebilahendus, selle kasutajatele tuleks täiendav koolitus teha, et leht aktiivsemalt kasutusse läheks
- Vana-Võromaa elavat suitsusaunakultuuri kajastav fotonäitus „Mõskmisõ luuminõ“ – on veel mõned vabad ajad näituse broneerimiseks 2023. aastal.
- saunakoolitused Mooska talus – need jätkuvad sügisel ja kevadel
- võimalusi annavad väikeste saunasündmuste korraldamiseks näiteks loodusega seotud pühad, mida on ligi 30. Teadmisi ja pärimust nii pühade kui saunakommete kohta saab juurde lugeda veebist maavalla koja kodulehelt www.maavald.ee või Kirjandusmuuseumi Lõuna-Eesti pärimusportaalist <https://folklore.ee/lepp/>
- võiksime meie piirkonnas toimuvatel suurematel sündmustel tutvustada saunakultuuri. Järgmise aasta suursündmuste kalender on juba kujunemas (augustis peaks põhiinfo kokku saama). Korraldajatele anda idee!
- 3-4 erilist saunasündmust võiksime piirkonnas ise korraldada
- igale saunale (saunaperele, kogukonnale) sõnum: võtke ise ette midagi lahedat ja andke sellest teistele ka teada!
- Sauna-aastale saavad hoogu anda juba olemasolevad ettevõtmised, nt SAUNATEE (www.saunatee.ee), saunade pakkumised puhkaeestis.ee ja visitestonia.ee
- teha vihtade valmistamise töötubasid, võimalus ka rahvusvaheliselt seda pakkuda
- jätkata saunakoolituste pakkumist (saunanaise, saunamehe amet, aga ka muud sauna teemad)
- Eda ja Külli on valmis jätkuvalt toetama saunaettevõtmiste korraldajaid ning huvilisi info ja nõuga
- saunaperedel on palju saunalugusid, mis päriselt on juhtunud tema või külalistega saunaskäikude ajal – lood oleks vaja üles kirjutada. Leida tuleks praktikant või loovtöö tegija (või uurija), kes lugusid kogub.

- Kogutud ja toimetatud lugudega saaks teha FB postitusi sauna-aastal nt iga nädal ühe postituse, mis ühtlasi toob tähelepanu mõnele meie piirkonnas olevale saunasündmusele (olgu see siis kas väike või suur sündmus).
- lapsi tuleb saunateemadesse ning –sündmustesse kaasata
- nt jaanipäevaks välja hõigata üleskutse noortele: tehke pilte saunadest, kus te jaanilaupäeval käite ja jagage pilte FB-s teistega
- järgmisel aastal võro-seto noortefestivalile saunateema sisse tuua
- *võro keele iistkõnõlõja* ametit pakkuda saunagurudele, et nad oma ametiajal tutvustaksid saunakombeid ja saunu
- saunakalender oleks tarvis teha, kus kirjas kombeid, tähtpäevi ja muud saunatarkust (kas mitte isegi teha seda veebikalendrina?)
- idee esindusürituste korraldajatele: sauna-aastal võiks olla tänumeeneks või tänulillede asemel saunaviht, mis antakse esineja(te)le publiku silme all üle.
- selle aasta võro keele nädalaks saab valmis suitsusauna teemaline lauamäng
- muuseumites saab pakkuda saunateemadega seotud töötubasid
- lastele korraldada kausis pesemise õppepäev (*kausin mõskmise opipäiv „Päämõsu“*)
- saab kasutada ka Karilatsi rahvamaja ruume, kui on suurem ettevõtmine kavas
- muuseumid panevad sel suvel kokku järgmisel õppeaastal pakutavate muusemitundide ja töötubade kava, mida levitatakse koolidele augustis. Saunateemad kavasse.
- noortekeskuste kaudu saaks noored haarata tegevustesse
- arenduskeskused saavad aidata info levitamisel ja toredate saunasündmuste jagamisel
- suitsusaunanädalatel oli rahval suur huvi saunaringkäikude vastu. Neid võiks korraldada ja haarata lisaks suitsusaunadele ka teist liiki saunu, mida taludes on. Laiendada ettevõtmist ka näiteks Põlva poole, kus on ka korra selline ettevõtmine olnud Mooste lähistel.
- turismitalude saunade ringkäik (nt uuemad teenusepakkujad)
- oma saunas saab teha ka kausis pesemise õppust või muud saunaõppust ka oma kogukonna jaoks ja sellest siis toredaid postitusi teha
- Võhandu maratoni jaoks on olemas suur telksaun (korruga mahub 75 saunalist, on puuküte ja ka elektriküte). Telk on püsti kindlasti ka 2023 maratonil. Seda telki saaks kasutada ka muudel üritustel. Ööjooks läbi sauna; kuulsustega koos leilivõtmine vms.
- teha liikuvate saunade paraad
- võtta üks siht –pakkuda saunafännidele väljakutseid ja enese proovilepanekut: nt läbida aasta jooksul üle Eesti 1000 km saunateed (saunapassidesse templid vms).
- maratonil 2023 võiks kaasata ja esile tõsta Võhandu jõeäärseid saunu
- Huumi ja Saunumi saunaarenduste praktiline tutvustamine ka kodumaisele huvilisele
- võiks kokku panna võromaise saunamenüü ja seda pakkuda nii toidukohtades kui ka kaasamüügiks (kas saaks kuidagi haakida Uma Meki nädalaga?)
- teles peaks olema vähemalt 1 saade igal kuul, kus pikemalt juttu saunast. Kas ERR kanalites või erakanalites. Juba Võromaalt jaguks lugusid ja põnevaid saunu terve aasta saadeteks.
- saun ja tuleohutus üheks teemaks. Jagada juhtnööre, kuidas saunu kütta.
- pakkuda noortele välja, et teeksid YT videotena saunadega seotud klippe (Võromaal võrokeelsed)
- tutvustada aasta jooksul tähtpäevi, mille puhul saunas käiakse
- Uma Lehes võiks olla sauna eriveerg

- avatud talude päevadel 2023 ka saunatalud esile tõsta
- Võru Kagukeskuses välja panna suitsusauna-makett või mingi muu sauna-atribuutika
- ette valmistada mõni rahvalik teatrietendus „Sann“, mida saaks lihtsalt eri paikades etendada
- viha-muusika ☺. Vihtlemise häältega mõni lugu luua.
- saunajookide promo, saunajookide võistlus
- teede seeria või eritee saunalisele (jutt on joogist)
- sauna-sõnumitega t-särke võiks juurde teha ja panna Uma Puuti müüki (võrokeelsed, saunasümfoonia ajaks kujundatud t-särgid on väga sobilikud)
- saunakott – praktiline saunasaajade kaasavõtmiseks ja saunasümboolika peale
- koostada saunast kõnelevate raamatute andmekogu
- koolituste teemasid: kuidas vihtu säilitada, kuidas leili visata, mida saunas ei või teha, tark saunaskäimine (mõjud tervisele)
- välja pakkuda sauna teemal uurimisteemasid tudengitele, õpilastele
- teha õppereisid Lätti (Latgali) ja Leetu. Lätis tugevad taimetarkused, Leedus vihtlemise- oskused.
- seminar sauna ja tervise teemal, kui on võtta asjatundjaid, kes sellel teemal teavad kõnelda
- saunaskäimise teemal uuring (FB põhine küsitlus?)
- luua saunaministeerium
- panna ametisse saunasaadikud nii Eestis kui ka sõbralikes välisriikides
- ...SIIN PEAKS OLEMA KIRJAS KA SINU IDEE!!!

Kui lugejal on lisaks ideid, mida soovite teistega jagada, lisame teie idee sellesse loetellu!

Ideid võib saata järgmistele kontaktidele:

Anzelika Gomozova. SA Võrumaa Arenduskeskus, turismikoordinaator, tel 5810 6058, anzelika.gomozova@vorumaa.ee

Kristi Kahu, SA Põlvamaa Arenduskeskus, turismikoordinaator, tel 5554 3907, kristi.kahu@polvamaa.ee

Eda Veeroja, Mooska talu, Eesti Maaturism, tel 503 2341, eda.veeroja@gmail.com

Kylli Eichenbaum, Vana-Võromaa suitsusaunade koostöökogu, tel 5661 1924, kylli.eichenbaum@gmail.com

Sügishooaja 2022 alguseks on kindlasti osa ideid idanema hakanud ja saame taas kokku, et 2023 aastaringi Vana-Võromaal ja Setomaal juba täpsemalt saunasündmustega ilmestama asuda.